

MEDIA MAKEN OVER CORONA

Angst om onvruchtbaar te worden door coronavaccin

Aanleiding

Over het onvruchtbaar worden door het coronavaccin doen allerlei geruchten en verhalen de ronde op internet. Zo zijn er naast influencers die twijfel zaaien, ook mensen die zichzelf arts noemen en online waarschuwen voor het vaccin. Hoe moet je je als mediamaker verhouden ten opzichte van deze mis- en desinformatie? En hoe moet je omgaan met de vele reacties die volgen op jouw stukken om de fabeltjes te ontkrachten?

Waar speelt de casus zich af?

De casus speelt zich af in de hele maatschappij. Zowel vrouwen als mannen maken zich zorgen over het onvruchtbaar worden door het coronavaccin. Hierdoor kunnen naast zorgprofessionals, ook mediamakers en journalisten hiermee te maken krijgen.

Hoe leer je jouw studenten om goed in gesprek te gaan over verkeerde informatie? En hoe ga je daarbij zélf het gesprek met je studenten aan over verkeerde informatie?

Door onderstaande stappen aan te houden haal je de angel uit pijnlijke situaties. Op een efficiënte manier worden de opvattingen van studenten getoetst aan andere perspectieven en wordt er een constructief gesprek op gang gebracht.

Hieronder een voorbeeld hoe je dit kunt aanpakken:

Fase 1 **Word gesprekspartner** >

Fase 2 **Faciliteer de dialoog** >

Fase 3 **Vat samen en blik terug** >

Situatie

Mediamaker Liam werkt bij een gerenommeerde nieuwsorganisatie en houdt zich sinds de coronacrisis bezig met het ontkrachten van des- en misinformatie. Nu heeft hij een video geplaatst waarin experts vertellen dat het coronavaccin niet voor onvruchtbaarheid zorgt.

Hij krijgt negatieve reacties op deze video, maar ook op zijn persoonlijke Instagram- en TikTok-accounts. Zo bedreigen mensen hem en krijgt hij zelfs een reactie dat hij "voor het tribunaal moet komen". Daarnaast krijgt hij reacties van mensen die hem kritische vragen stellen en artikelen sturen met 'alternatieve waarheden'. Ze beschuldigen Liam ervan dat hij fake news maakt.

Liam vraagt zich af of en hoe hij hierop moet reageren. Gaat hij in op de vragen of negeert hij alles? Na overleg met een collega besluit hij het gesprek aan te gaan met een volger die hem al vanaf het begin van de coronacrisis bestookt met artikelen met 'alternatieve waarheden'.

Hoe beïnvloedt desinformatie de kwaliteit van het werk en professionaliteit van de beroepsgroepen die te maken krijgen met deze casus?

Als mediamaker of journalist kan je bestookt worden met nepartikelen en 'alternatieve waarheden' van je lezers, kijkers of luisteraars. Dit kan ethische dilemma's met zich meebrengen.

Daarnaast kan je als mediamaker last krijgen van bedreigingen of haatreacties van mensen die jouw content niet geloven. Hierdoor kan je je geïntimideerd voelen en eventueel je eigen werk censureren om geen nare reacties van bepaalde groepen op te roepen. Bepaalde thema's durf je misschien zelfs niet meer te behandelen, waardoor je je werk als journalist/mediamaker niet meer naar behoren kan uitoefenen.

Welke vragen/probleemstellingen komen naar voren in deze casus?

- In hoeverre ben je als mediamaker en journalist verantwoordelijk om deze vaccinatietwijfels met volgers te bespreken?
- Hoe ga je als mediamaker en journalist om met het online debat over polariserende onderwerpen, zoals het coronavaccin?
- Hoe ga je als mediamaker en journalist om met bedreigingen en mensen die jouw organisatie als *fake news* bestempelen?

Relevante bronnen bij deze casus

- [ONVRUCHTBAAR door het VACCIN? | De waarheid over heftige bijwerkingen -NOS \(video met reacties\)](#)
- [Onderzoek PersVeilig - Agressie en bedreiging richting journalisten 2021](#)
- [Factsheet PersVeilig - Agressie en bedreigingen richting journalisten 2021](#)

Goed in Gesprek Challenge

Jij kunt met jouw klas deelnemen aan de landelijke Goed in Gesprek (GiG) Challenge. Om deel te nemen kunnen je studenten reageren op deze casus tot 22 mei 24:00 uur.

Stel aan je studenten het volgende dilemma voor:
Stel jij bent mediamaker, hoe zou jij het gesprek aangaan met iemand die jouw berichten stuurt met 'alternatieve waarheden'?

Doel van de challenge

Het doel van de challenge is om jongeren na te laten denken over het aangaan van een gesprek met iemand die op het verkeerde been is gezet door desinformatie. En om hen tips te laten delen, in het bijzonder naar aanleiding van situaties in hun (latere) beroepspraktijk.

Hoe kan je meedoen met je klas?

A) Studenten maken een korte video over hoe zij het gesprek zouden voeren, of schrijven dit uit in maximaal 1 A4. **Let op:** jij, als docent, moet de inzending van je studenten doorsturen via de website www.goedingesprek.nl om mee te dingen naar de prijzen.

B) Studenten kunnen (individueel) meedoen via sociale media, door bijvoorbeeld te reageren op een oproep van [Marieke Kuypers op TikTok](#), waarin zij jongeren uitdaagt om via een duet, stitch of upload van een eigen video hun beste tip te delen om goed met iemand in gesprek te gaan die is beïnvloed door desinformatie. **Let op:** alleen de bijdragen met de hashtag #goedingesprek worden beoordeeld.

Wat kan je winnen?

Een kilo chocolade voor de hele klas of kaartjes voor het Goed in Gesprek Event op 14 juni bij Beeld en Geluid. Daar worden de drie beste inzendingen beloond met een gastles door Marieke Kuypers (@mariekekuypers), Quinn en Aaron (@quinnenaaron) of Elbert Velleman (@ambulanceelbert). Marieke geeft een les over het herkennen van desinformatie, Quinn en Aaron over hoe je viral gaat op TikTok en Elbert over zijn ervaringen op de ambulance.

Heb je vragen over deze challenge?

[Kijk hier voor meer informatie](#) of mail naar campagnes@mediawijzer.net.

Handreiking omgaan met desinformatie in de beroepspraktijk

Zie voor specifieke tips over omgang met desinformatie in de beroepspraktijk ook de [Handreiking omgaan met desinformatie](#) die is samengesteld door de Rijksoverheid. Deze handreiking geeft handvatten om desinformatie te herkennen en om hierover in gesprek te gaan. Er staan bijvoorbeeld negen adviezen in voor het voeren van een goed gesprek. De handreiking bundelt wetenschappelijke inzichten en is gebaseerd op ervaringen met desinformatie over coronavaccins. De lessen en tips zijn echter ook op andere onderwerpen toe te passen. De handreiking wordt bovendien bijgewerkt met nieuwe inzichten.

Hoe ga je zélf goed met je studenten in gesprek over verkeerde informatie?¹

Door onderstaande stappen aan te houden haal je de angel uit pijnlijke situaties. Op een efficiënte manier worden de opvattingen van studenten getoetst aan andere perspectieven en wordt er een constructief gesprek op gang gebracht.

Fase 1

Word gesprekspartner

Ontken het wereldbeeld van je studenten niet

- **Herhaal** in je eigen woorden wat er is gezegd.
- **Vraag** of je dat goed begrepen hebt
- **Reageer**: - Als het gesprek wel verder vervolg kan krijgen, vraag om toelichting: "Kun je dit uitleggen?"
- Vraag om informatiebronnen: "Waar heb je dit gehoord, gezien of gelezen?"

Houd het gesprek open

—————> **Tip:** Betrek de hele klas bij het gesprek door een persoonlijk voorzetje te geven.

Bevraag studenten actief

Je kunt denken aan vragen als: "Hoe denk je hierover?", "Leg eens uit?", "Denken andere studenten hier anders over?", "Ben je hier zelf wel eens mee in aanraking gekomen?"

Probeer een antwoord te krijgen op de vraag:
Waarom raakt deze kwestie je studenten (niet)?

Besef vanuit een pedagogisch standpunt dat studenten zich in een ontwikkelfase bevinden.

Naar fase 2 & 3 >

< Terug naar eerste pagina

¹Onderstaande aanbevelingen komen uit de methode "Dialoog als Burgerschapsinstrument" van [Diversio](#). Bekijk [hier](#) de volledige methodiek en [hier](#) informatie over de bijbehorende docententraining. Voor meer informatie over hoe je als docent om kunt gaan met desinformatie en polarisatie in het klaslokaal verwijzen we je graag naar de training [Dialoog in tijden van desinformatie](#) van Diversio & [Beeld en Geluid](#).

Fase 2

Faciliteer de dialoog

Leg de focus op de meningen en ideeën van je studenten, betrek de hele klas bij het gesprek en geef ze de kans om elkaar te corrigeren of aan te vullen

Je kunt denken aan vragen als: “Denkt iemand hier anders over?”, “Kan iemand zich voorstellen dat iemand hier totaal anders over denkt?”, “Ken je andere opvattingen om je heen?”, “Of uit de politiek, de krant, of van tv of internet?”

→ **Tip:** Ga waar nodig op positieve wijze de confrontatie aan

“Is dit hetzelfde als...?”, “Hoe verhoudt zich dit tot de vrijheid van...?”, “Wat zou het voor gevolgen hebben als iedereen/niemand zo zou denken?”

- Let erop of het gesprek door één of meer studenten wordt gedomineerd.
- Gebruik botsingen om studenten iets bij te brengen en te ondersteunen in hun ontwikkeling.

Fase 3

Vat samen en blik terug

Zorg dat er altijd ruimte is om het gesprek positief af te sluiten, en benoem dat verschillende perspectieven en opvattingen naast elkaar bestaan.

- Let er bij de afronding van het gesprek op of er studenten zijn die zich buitenspel gezet voelen.
- Bedank de klas voor openheid en inbreng.
- Reflecteer na afloop zelf op het gesprek: moeten je studenten stoom afblazen of is er iets meer aan de hand? Vertaal zorgen en structurele vragen van je studenten en bespreek deze met collega's. Bedenk daarnaast ook over hoe en wanneer dit gesprek vervolg kan krijgen.

[< Terug naar eerste pagina](#)

MBO MEDIAWIJS.NL

Kennisnet

BEELD EN GELUID

Deze casus is gebaseerd op praktijkvoorbeelden en deskresearch. De inspiratie voor deze casus is de [video van NOS Stories](#) en de gesprekken die [TikTokker Marieke Kuypers](#) heeft met haar volgers. Voor meer lesmateriaal, professionaliseringsmateriaal en andere praktijkvoorbeelden over desinformatie ga naar mbomediawijs.nl/desinformatie.